

Védőnői tájékoztató az iskolai kötelező védőoltásokról

[18/1998. (VI. 3.) NM rendelet a fertőző betegségek és a járványok megelőzése érdekében szükséges járványügyi intézkedésekről]

Az iskolai kampányoltás keretében történő oltásokat az iskolaorvos adja be, hiányzás esetén is az iskolaorvos fogja pótolni az elmaradt oltást. Az oltás időpontjáról a szülőket minden esetben előzetesen értesítjük.

Az oltás beadásakor a gyermek hozza magával a Védőoltási kiskönyvet, melybe rögzítésre kerül az oltás ténye. A kiskönyvet kizárólag az oltás adminisztrálása után, aláírás ellenében adjuk vissza a gyermeknek.

Az oltathatóság elbírálása orvosi feladat. Heveny, lázas betegség fennállásakor a védőoltást el kell halasztani, azonban az elmaradt oltásokat mielőbb pótolni szükséges.

Ha a gyermek az adott védőoltást már megkapta, vagy a védőoltás beadása alól végleges mentességet kapott, akkor ezt igazolni szükséges.

Kanyaró, mumpsz és rózsahimlő elleni (MMR) újraoltás

Milyen betegségek ellen véd az MMR védőoltás?

A védőoltás a három vírus által okozott betegségek ellen véd: a **kanyaró** (morbilli, M), a **mumpsz** (M) és a **rózsahimlő** (rubeola, R).

Mikor esedékes az MMR oltás?

A kisgyermek 15 hónapos korban, a serdülők pedig az általános iskola 6. osztályában ősszel egy szúrással kapnak a 3 betegség ellen védelmet.

Mire számíthat az MMR oltás után?

Az oltást követő 7. és 14. nap között ún. oltási betegség léphet fel lázzal, kiütéssel, esetleg nyálmirigy duzzanattal. A tünetek sokkal enyhébbek, mint a természetes betegségnél és 1-2 napnál nem tartanak tovább. 1 millió oltott közül egynél léphet fel súlyosabb szövődmény, agyvelőgyulladás formájában, ilyenkor kifejezett bágyadság, aluszékonyosság észlelhető, ami néhány nap alatt nyomtalanul eltűnik.

Kanyaró

Milyen betegség a kanyaró?

A kanyaró rendkívül ragályos, kiütéses betegség. A kanyaró cseppfertőzéssel terjed: köhögéssel, tüsszentéssel, beszéddel vagy a légúti váladékkal történő közvetlen érintkezés útján, illetve nyállal, orr-, torok váladékkal szennyezett használati eszközökön keresztül.

Melyek a kanyaró tünetei?

A kanyaró lázzal, orrfolyással, köhögéssel, kötőhártyagyulladással kezdődik, majd a fül mögött kiütések jelentkeznek, amelyek azután az egész törzsre, majd a végtagokra is áttérjednek. A leggyakoribb szövődménye a középfülgyulladás, a tüdőgyulladás, emellett előfordulhat hasmenés, agyvelőgyulladás, mely 1 000 kanyaróban megbetegedett közül egynél jelentkezik, tehát nagyságrendekkel gyakoribb, mint a védőoltás miatt esetleg kialakuló hasonló szövődmény. A fertőzéshez társuló agyvelőgyulladás után gyakran maradandó károsodás – halláskárosodás és értelmi fogyatékoság – alakul ki. A kanyaró szövődménye lehet a betegség kiállása után évekkal később jelentkező agyvelőgyulladás, ami halálhoz vezet.

Mumpsz

Milyen betegség a mumpsz?

A mumpsz vírus okozta betegség. A mumpsz cseppfertőzéssel terjed: leggyakrabban köhögéssel, tüsszentéssel, vagy a légúti váladékkal történő közvetlen érintkezés útján, illetve nyállal, légút-, orrváladékkal szennyezett használati eszközökön keresztül.

Melyek a mumpsz tünetei?

A mumpsz lázzal, elesettséggel járó megbetegedés, amely során az egyik oldali, majd a másik oldali fültőmirigy is begyulladhat. A fültőmirigyek a fül előtt és az állcsont alatt helyezkednek el mindkét oldalon. Gyulladásukkal az arc és a nyak megdagad és az érintett terület fájdalmassá válik. Serdülő fiúknál szövődménye heregyulladás is lehet, amely súlyos, maradandó károsodást okozhat, akár a nemzőképesség elvesztéséhez is vezethet. A mumpszvírussal történő fertőződés után ritkán hasnyálmirigy gyulladás alakul ki. A mumpszos betegek egytizedénél fejfájással, hányással, aluszékonyossággal járó agyhártyagyulladás, agyvelőgyulladás léphet fel.

Rózsahimlő (rubeola)

Milyen betegség a rózsahimlő?

A rózsahimlő, más néven rubeola, vírus okozta kiütéses fertőzőbetegség. A rózsahimlő cseppfertőzéssel terjed leggyakrabban köhögéssel, tüszentéssel.

Melyek a rózsahimlő tünetei?

A rózsahimlő gyermekek esetében általában enyhe lefolyású kiütéses betegség, hőemelkedéssel, a tarkótájon megnagyobbodott nyirokcsomókkal, esetenként kötőhártyagyulladásal. A várandósság során – elsősorban az első harmadában – átvészelt rózsahimlő vetélést vagy a magzat súlyos károsodását okozhatja.

dTap emlékeztető védőoltás

Milyen betegségek ellen véd a dTap védőoltás?

A védőoltás 3 súlyos betegség a **torokgyík** (diftéria, d), a **merevgörcs** (tetanusz, T), a **szamárköhögés** (pertussis, ap) ellen véd.

Mikor esedékes a dTap védőoltás?

A serdülőket az általános iskola 6. osztályában oltják újra diftéria, tetanusz és szamárköhögés (dTap) ellen.

Mire számíthat a dTap elleni oltás után?

Az oltás helyén mérsékelt duzzanat és bőrpír alakulhat ki. Az oltás után láz is jelentkezhet, ezért a testhőmérsékletet rendszeresen ellenőrizni kell, hogy időben el lehessen kezdeni a lázcsillapítást.

Diftéria

Milyen betegség a diftéria?

A diftéria, más néven torokgyík, súlyos fertőző betegség, amelyet egy baktérium okoz. A torokgyík cseppfertőzéssel terjed.

Melyek a diftéria tünetei?

A diftéria torokfájással, lázzal, rossz közérzettel, rekedtséggel jár. A garatban, a gégen, a mandulákon, az orrban vastag, sötét lepedéket képez, amely fulladást okozhat. A betegség súlyos lefolyású, a megbetegedettek negyede belehalhat a fertőzésbe.

Tetanusz

Milyen betegség a tetanusz?

A tetanusz, más néven merevgörcs, egy súlyos, baktérium okozta betegség. A baktérium az emberi szervezetbe sérüléseken keresztül jut be, emberről-emberre nem terjed. Fertőzési veszélyt jelent az állati harapás, az égési sérülés, a vágott vagy szúrt seb is.

Melyek a tetanusz tünetei?

A tetanusz első tünete általában a szájzár, majd ezt követi a nyak és az arcizmok görcse, aminek hatására torz mosolyban rögzül az arc. Izommerevség alakul ki, amelyhez rohamokban jelentkező a gerincre és a végtagokra is kiterjedő izomgörcsök társulnak. Ezek csonttörést és akár a gerincoszlop törését is okozhatják. A gége és a légző izmok görcse fulladáshoz vezethet.

Szamárköhögés

Milyen betegség a szamárköhögés?

A szamárköhögés egy baktérium okozta heveny fertőző betegség. A szamárköhögés cseppfertőzéssel terjed, leggyakrabban köhögéssel, tüszögéssel, vagy beteg emberrel hosszabb ideig, egy légtérben való tartózkodással.

Melyek a szamárköhögés tünetei?

A hurutos betegség kezdetén orrfolyás, hőemelkedés, kötőhártya gyulladás jelentkezhet. A kezdeti tüneteket több hetes száraz köhögés követheti. A kínzó, belégzést kísérő köhögésnek jellegzetes hangja van, innen ered a szamárköhögés elnevezés. A csecsemők körében különösen nagy a veszélye a légzésleállásnak.

Hepatitis B elleni védőoltás

Milyen betegséget okoz a hepatitis B vírus?

A hepatitis B vírussal (HBV) történő fertőződés lehet tünetmentes, vagy átlagosan 2-3 hónapos lappangási idő után heveny májgyulladás alakulhat ki. A tünetmentes fertőzöttek, illetve a betegek egy része krónikus vírushordozóvá válhat, amely az évek előrehaladtával májelégtelenséghez, májzsugorhoz, májrákhoz vezethet.

Hogyan terjed a hepatitis B vírus?

A hepatitis B vírus terjesztésében a vérnek van elsődleges szerepe, bár a kórokozó a vírushordozó személy nyálában, vérében, ondójában, hüvelyváladékában és egyéb testnedveiben is kimutatható. A hepatitis B fertőzés történhet szexuális kontaktus következtében, minimális mennyiségű vézzel járó véletlenszerű sérülés/karcolás eredményeként, rosszul sterilizált fecskendő vagy injekciós tű közvetítésével, tetoválás, fülcimpa vagy orr lyukasztása, akupunktúra révén, közös borotva, fogkefe használata révén, valamint a vírushordozó várandós szülés közben megfertőzheti újszülöttjét.

Melyek a hepatitis B okozta fertőző májgyulladás tünetei?

A heveny májgyulladás általános tünetekkel kezdődhet: étvágytalanság, gyengeség, hányinger, hányás, láz, ízületi- és izomfájdalom, jobb bordaív alatti fájdalom, amit a vizelet besötétedése, a széklet kivilágosodása és a bőr, illetve a szem besárgulása követ. A HBV fertőzöttek jelentős hányada nem észleli a betegséget, de élete későbbi szakaszában krónikus májbeteggé válhat.

Az idült HBV-fertőzés kezelés nélkül krónikus májgyulladást, 5-15 év alatt májzsugort, 15-25 év alatt májrákot okozhat. A különböző életkorokban történt fertőzések esetén változó a krónikus fertőzés kialakulásának esélye. Az újszülöttkorban szerzett fertőzés esetén az éretlen immunrendszer nem ismeri fel a kórokozót, ami több mint 90%-ban krónikus fertőzéshez, majd ezek szövődményeihez vezet.

Mikor esedékes a Hepatitis B vírus elleni oltás?

Magyarországon az általános iskola 7. évfolyamát végzők a három oltásból álló hepatitis B elleni védőoltást az iskolai tanév szeptemberében, októberében, illetve márciusában kapják meg.

Mire számíthat a hepatitis B vírus elleni oltás után?

Gyakori a fájdalom, bőrpír, duzzanat az injekció beadásának helyén, fáradtság, láz, rossz közérzet, fejfájás. Ritkán előfordulhat szédülés, izomfájdalom, viszketés, bőrkiütés, ízületi bántalom.